

PLASTIKA - NE SAMO V MORJIH, TUDI V NAŠIH REKAH JO NAJDETE

Moderna družba uporablja veliko plastike v različnih oblikah. Če se na eni strani zgražamo nad otoki plastike v oceanih, moramo vedeti, da tja večinoma pride po rekah. Tudi slovenske reke nosijo s seboj večje in manjše kose plastike, tudi mikroplastiko.

Avtorji: Neja Ilenič, Viktorija Krušec, Tanja Versa, Anja Erman

Pri projektu **Zeleni SljAj** smo so za območje raziskovanja uporabili Tržiško Bistrico v njenem spodnjem toku. Že ime »bistrica« nakazuje, da so jo ljudje tako poimenovali zaradi njene čistosti in hitrega rečnega toka. Pa je temu res tako?

Naše raziskovanje se je osredotočilo na rečni breg, kjer je Tržiška Bistrica odložila pesek in prod. Navidezno povsem čist rečni breg, delno porasel s pionirskimi rastlinami, nas je povsem zavedel. Pričakovali smo, da odpadkov ne bomo našli. Podrobnejša analiza naključno izbranih krogov s premerom treh metrov je pokazala povsem drugačno sliko. Našli smo veliko kovinskih in plastičnih odpadkov, tudi plastike za enkratno uporabo je bilo veliko. Našli smo nekaj dokazov, da so na rečnem bregu organizirani občasni pikniki, kar ni nič narobe. Prav bi pa bilo, da, vsak obiskovalec natančno pospravi za seboj. Nekaj plastičnih odpadkov, tudi že delno razpadlo plastiko je prinesla in odložila reka.

Plastika se v naravi ne razgradi, temveč le razpada na vedno manjše delce. Delce plastike velikosti 300 mikrometrov do 5 milimetrov imenujemo **mikroplastika**. Ta je postala sodobno onesnaževalo, ki ga je z naraščajočo proizvodnjo plastičnih izdelkov v naravi vedno več. Mikroplastika v vodi veže nase obstojna organska onesnaževala, po drugi strani pa v okolje sprošča aditive, dodane plastiki med proizvodnjo. Organizmi delce plastike nehote zaužijejo, s tem pa tudi kemikalije, ki so vezane nanje.

Mikroplastika lahko prehaja iz prebavil v meso živali, kar pomeni, da plastiko jemo že tudi ljudje.

S problematiko onesnaževanja rek s plastiko in mikroplastiko se je v Sloveniji, Nemčiji in na Portugalskem ukvarjal projekt **Pirati plastike**, ki ga je v Sloveniji vodila raziskovalka Mateja Grego. Zaposlena je na Morski biološki postaji v Piranu. Specializirana je za področje mikroplastike v morju, rekah ter organizmih. Znanstveno preučuje vpliv človeka na mikroskopske bentoške nevretenčarje.

Raziskovalka nam je razložila, »da je pri projektu **Pirati plastike** je sodelovalo prek 100 šol. Največ odpadkov je plastičnih in nahajajo se na rečnih brežinah. Mikroplastika se je od vzetih 96 vzorcev pojavila kar v 49-ih. Najpogostejši material mikroplastike je bil polistiren in pena.«

Velik problem je kopičenje plastike v naravi, ki je za enkratno uporabo kot posledica sodobne potrošniške družbe. Posameznik bi k temu lahko prispeval na najrazličnejše načine. Na primer z manjšim nakupovanjem oblek, mobilnih telefonov, kupovanjem lokalnih proizvodov in hrane, z obiski obrtnikov (čevljar, urar) itd. Ukrepov za preprečevanje onesnaževanja je vedno več, a vseeno premalo takih, ki bi ohranjali čistost rek in morja. Postopoma korakamo proti čistejšim vodam, vendar moramo v naslednjih letih dati poudarek na čisto morje, v katerem se zbirajo vsi odpadki, ki vanj pripotujejo po rekah.

V projektu Pirati plastike so sodelovali predvsem mladi, učenci in dijaki, ki so svojo zagnanostjo navduševali tudi starejše. Naša skupina, ki je bila sestavljena iz dijakov Biotehniškega centra Naklo, Zvezne gimnazije in Zvezne realne gimnazije za Slovence in Znanstvenega liceja France Prešeren, je na na videz čistem rečnem bregu v pol ure nabrala približno pet kilogramov raznovrstnih odpadkov. Torej breg Tržiške Bistrice ima pet kilogramov odpadkov manj. Koliko časa bo potrebno, da se bodo podobni odpadki spet nabrali?

Problem onesnaževanja voda je zelo obširen. Ne moremo ga rešiti kar čez noč. Moramo stopiti skupaj in začeti razmišljati za dobro našega planeta, naših morij in rek. Če vsak posameznik kupuje lokalno, ali pa izdelke, ki niso pakirani v plastiko, s tem pripomore k bolj čistim vodam.

Analiza odpadkov na rečnem bregu (Foto: N. Ilenič)

Plavajoča mreža lovi večjo mikroplastiko (Foto: T. Legissha)